

Dokument ta' sessjoni

A9-0340/2023

8.11.2023

RAPPORT

dwar disinn li joħloq dipendenza tas-servizzi online u protezzjoni tal-konsumatur fis-suq uniku tal-UE
(2023/2043(INI))

Kumitat għas-Suq Intern u l-Harsien tal-Konsumatur

Rapporteur: Kim Van Sparrentak

WERREJ

Paġna

MOZZJONI GHAL RIŻOLUZZJONI TAL-PARLAMENT EWROPEW	3
NOTA SPJEGATTIVA	15
ANNESS: LISTA TA' ENTITAJIET JEW PERSUNI LI R-RAPPORTEUR IRČEVIED KONTRIBUT MINGHANDHOM	16
INFORMAZZJONI DWAR L-ADOZZJONI FIL-KUMITAT RESPONSABBLI	17
VOTAZZJONI FINALI B'SEJHA TAL-ISMIJIET FIL-KUMITAT RESPONSABBLI	18

MOZZJONI GħAL RIŻOLUZZJONI TAL-PARLAMENT EWROPEW

**dwar disinn li johloq dipendenza tas-servizzi online u protezzjoni tal-konsumatur fis-suq uniku tal-UE
(2023/2043(INI))**

Il-Parlament Ewropew,

- wara li kkunsidra t-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, u b'mod partikolari l-Artikolu 169 tieghu,
- wara li kkunsidra l-Avviż tal-Kummissjoni bit-titulu “Gwida dwar l-interpretazzjoni u l-applikazzjoni tad-Direttiva 2005/29/KE dwar prattiċi kummerċjali żleali fin-negożju mal-konsumatur” (2021/C 526/01),
- wara li kkunsidra l-Avviż tal-Kummissjoni bit-titulu “Gwida dwar l-interpretazzjoni u l-applikazzjoni tad-Direttiva 2011/83/UE dwar Drittijiet tal-Konsumatur” (2021/C 525/01),
- wara li kkunsidra l-Avviż tal-Kummissjoni bit-titulu “Gwida dwar l-interpretazzjoni u l-applikazzjoni tad-Direttiva tal-Kunsill 93/13/KEE dwar klawżoli ingūsti f'kuntratti mal-konsumatur” (2019/C 323/04),
- wara li kkunsidra l-istudju tal-Kummissjoni bit-titulu “Studju tal-imġiba dwar prattiki kummerċjali żleali fl-ambjent digitali: elementi qarrieqa u personalizzazzjoni manipulattiva: rapport finali”, Direttorat Ĝenerali għall-Ġustizzja u l-Konsumaturi, 2022,
- wara li kkunsidra r-rapport tal-grupp kumplessiv tal-organizzazzjoni tal-konsumaturi BEUC tal-2022 bit-titulu “EU Consumer protection 2.0. Protecting fairness and consumer choice in a digital economy” (Protezzjoni tal-Konsumatur mill-UE 2.0. Il-ħarsien tal-ġustizzja u l-għażla tal-konsumatur f’ekonomija digitali),
- wara li kkunsidra l-konsultazzjoni tal-Kummissjoni bit-titulu “Ġustizzja digitali – kontroll tal-idoneità tal-ligi tal-konsumatur tal-UE u r-rapport sommarju tagħha”,
- wara li kkunsidra l-istudju tas-Servizz ta’ Riċerka tal-Parlament Ewropew tal-2019 bit-titulu “Użu dannoż tal-internet. Parti I: Dipendenza fuq l-internet u użu problematiku”,
- wara li kkunsidra r-rapport tan-Nazzjonijiet Uniti tal-2021 bit-titulu “L-Agenda Komuni tagħna – Rapport tas-Segretarju Ĝenerali”,
- wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tat-12 ta’ Marzu 2009 dwar il-ħarsien tal-konsumatur, partikolarmen tal-minorenni, fir-rigward tal-użu tal-logħob tal-kompjuter¹,

¹ [GU C 87E, 1.4.2010, p. 122.](#)

- wara li kkunsidra r-Regolament (UE) 2022/2065 dwar Suq Uniku għas-Servizzi Digitali (l-Att dwar is-Servizzi Digitali)²,
 - wara li kkunsidra l-Proposta għal Regolament li jistabbilixxi regoli armonizzati dwar l-Intelliġenza Artifiċjali (l-Att dwar l-Intelliġenza Artifiċjali) (COM(2021)0206),
 - wara li kkunsidra r-Regolament (UE) 2016/679 dwar il-protezzjoni tal-persuni fiziċi fir-rigward tal-ipproċessar ta' data personali u dwar il-moviment liberu ta' tali data (ir-Regolament Ĝenerali dwar il-Protezzjoni tad-Data)³,
 - wara li kkunsidra l-Artikolu 24 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-UE,
 - wara li kkunsidra l-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar id-Drittijiet tat-Tfal u l-Kumment Ĝenerali Nru 25 (2021) ghall-Konvenzjoni dwar id-drittijiet tat-tfal fir-rigward tal-ambjent digitali,
 - wara li kkunsidra l-istratgija tal-Kummissjoni għal Internet Aħjar għat-Tfal,
 - wara li kkunsidra l-Artikolu 54 tar-Regoli ta' Proċedura tiegħi,
 - wara li kkunsidra r-rapport tal-Kumitat għas-Suq Intern u l-Ħarsien tal-Konsumatur (A9-0340/2023),
- A. billi fl-ekonomija tal-lum ibbażata fuq l-attenzjoni, il-kumpaniji tat-teknologija jużaw il-funzjonalitajiet tad-disinn u tas-sistema biex jieħdu vantagg mill-vulnerabbiltajiet tal-utenti u tal-konsumaturi sabiex jiġbdu l-attenzjoni tagħhom u jżidu l-ammont ta' hin li dawn iqattgħu fuq il-pjattaformi digitali; billi ħafna servizzi digitali, bħal logħob online, media soċjali, servizzi ta' streaming għal films, serje jew mužika, swiegħ online jew ħwienet online jistgħu jkunu mfassla biex iżommu lill-utenti fuq il-pjattaforma ghall-itwal żmien possibbi sabiex jimmassimizzaw id-data miġbura u l-hin li jaħlu u l-flus li jonfqu hemm kif ukoll jimmassimizzaw l-attività, l-interazzjoni, il-produzzjoni tal-kontenut, l-iżvilupp tan-network u l-kondiżjoni tad-data; billi dan jaapplika b'mod partikolari għal servizzi ta' monetizzazzjoni tad-data; billi konsegwentement ħafna servizzi online huma mfassla biex iservu diversi għanijiet f'daqqa, jiġifieri li jottimizzaw l-esperjenza tal-utenti u jżommu l-attenzjoni tal-utenti u għalhekk li joħolqu dipendenza kemm jista' jkun; billi mhux is-servizzi digitali kollha huma bbażati fuq l-istess mudell ta' negozju, b'tali mod li filwaqt li xi servizzi digitali jaħdmu fuq il-monetizzazzjoni tad-data u l-hin imqatta' fuq il-applikazzjoni sabiex jiġbru d-data u jużawha għal skopijiet ta' reklamar, servizzi digitali oħra jaħdmu parzialment jew kompletament b'mudelli bbażati fuq abbonament li jista' jkun fihom karatteristiċi ta' disinn li joħolqu dipendenza jew le; billi xi servizzi ma jiddependux b'succcess fuq disinn li jtawwal il-hin imqatta' fuq il-pjattaforma; billi s-suċċess kummerċjali u l-iżvilupp etiku tal-apps mhumiex reciprokament eskluzivi; billi t-termini “disinn manipulattiv”, “disinn li joħloq dipendenza” jew “disinn ta' mgħiba” tas-servizzi online jiddeskrivu karatteristiċi li jwasslu għal riskji u ħsarat relatati mal-imġiba, inkluzi forom ta' dipendenza digitali, bħal, “użu eċċessiv jew ta' hsara tal-internet”, “dipendenza fuq l-ismartphone”, “dipendenza fuq it-teknologija jew fuq l-internet”, “dipendenza fuq il-

² [ĠUL 277, 27.10.2022, p. 1.](#)

³ [ĠUL 119, 4.5.2016, p. 1.](#)

media soċjali”; billi hemm kunsens dejjem jikber fost l-akkademiċi li jeżistu fenomeni, bħal “dipendenza fuq il-media soċjali”; billi rridu nharsu lejn il-karatteristiċi li jżommu l-attenzjoni jew dawk li joħolqu dipendenza li jincitaw dik l-imġiba, mhux il-media jew l-apparati bhala tali; billi hija meħtieġa aktar riċerka biex jinftieħmu aħjar il-kwistjonijiet sottostanti, l-impatt tas-servizzi online u s-soluzzjonijiet potenzjali;

- B. billi s-servizzi digitali, inkluża l-media soċjali, qed ibiddlu radikalment is-soċjetà u qed iġibu effetti pożittivi bhal żieda fl-effiċjenza, il-konnettivitā, l-aċċessibbiltà u l-ħin liberu, kif ukoll jippermettu lit-tfal u liż-żgħażaq jikkollegaw, jitghallmu u japprezzaw perspettivi u fehmiet differenti, kif ukoll jibnu l-għarfien u jesploraw oqsma ta’ interessa; billi l-apps jistgħu jgħinuna nsiru aktar proddutti jew nagħmlu aktar eżerċizzju, jew isolvu problemi spċċifici, kif muri mill-apps tat-traffiku, dawk bankarji jew dawk tat-traduzzjoni; billi d-digitizzazzjoni u l-media soċjali joħolqu wkoll sfidi ġodda għas-soċjetà u jirrikjedu attenzzjoni ghall-politika kemm għar-riskji għas-sahha fizika kif ukoll għal dawk mentali assocjati mal-użu tas-servizzi online; billi bit-titjib kollu li t-teknoloġija ġabet fil-ħajjet tal-individwi, l-użu sofistikat ta’ disinn li joħloq dipendenza, ta’ mgħiba jew qarrieqi jew persważiż jista’ jkollu konsegwenzi dannużi li jaffettwaw l-imġiba online tal-konsumaturi, u għalhekk huwa meħtieġ li r-regolaturi u r-riċerkaturi jingħataw l-ghodod li jeħtiegu biex janalizzaw l-effetti tal-użu ta’ dawn il-pjattaformi;
- C. billi żgħażaq bejn is-16 u l-24 sena jqattgħu medja ta’ aktar minn seba’ sīgħat kuljum fuq l-Internet⁴; billi wieħed minn kull erbat itfal u żgħażaq jidher “problematiku” jew “disfunkjonali” tal-ismartphone, jiġifieri mudelli ta’ mgħiba li jirriflettu d-dipendenza⁵; billi r-riċerka tissuġġerixxi li l-użu problematiku tal-ismartphones qed ikompli jiżdied u li ħafna tfal rarament jiskonnettjaw mill-media soċjali, iżda jużaw b’mod kostanti matul il-jum u jħossuhom insikuri mingħajr il-mowbajl tagħhom; billi r-riċerka tissuġġerixxi wkoll li ż-żieda fil-problemi tas-saħħha mentali fl-adolexxenti tista’ tkun relatata mal-użu eċċessiv tal-media soċjali u li l-pressjoni tal-media soċjali ġiet identifikata bħala waħda mill-ħames kawżi ewlenin ta’ diffikultajiet fis-saħħha mentali għat-tfal; billi l-popolazzjonijiet iżgħar huma aktar vulnerabbli għall-iżviluppi psikopatoloġiči, u l-imġiba dannuż u l-kundizzjonijiet tas-saħħha mentali stabbiliti fit-tfulja jistgħu jsawru l-kors tal-ħajja sussegamenti; billi l-Organizzazzjoni Dinjija tas-Saħħha rrikonoxxiet id-dipendenza fuq il-logħob bhala disturb tas-saħħha mentali;
- D. billi d-dipendenza relatata mal-użu tal-Internet turi effetti sekondarji simili għal dipendenzi relatati mas-sustanzi, inkluża evidenza ta’ tolleranza u rikaduta⁶; billi teżisti regolamentazzjoni stretta għal prodotti u servizzi oħra li joħolqu dipendenza, sabiex jipprevju d-dipendenza u jipproteġu lill-konsumaturi mill-ħsara; billi l-użu problematiku tal-ismartphone jew tal-Internet ġie marbut ma’ sodisfazzjon tal-ħajja aktar baxx u sintomi tas-saħħha mentali bħal dipressjoni, awtostima baxxa, disturbi fl-immaġni tal-ġisem, disturbi fl-ikel, ansjetà, livelli għoljin ta’ stress percepit, negliżenza

⁴ Il-ħin medju ta’ kuljum imqatta’ fl-użu tal-Internet mill-utenti online madwar id-dinja sar-raba’ kwart tas-sena 2022, skont l-età u l-ġeneru, Statista, it-22 ta’ Mejju 2023, <https://www.statista.com/statistics/1378510/daily-time-spent-online-worldwide-by-age-and-gender/>.

⁵ Lopez-Fernandez, O. and Kuss, D., *Harmful Internet Use Part I: Internet addiction and problematic use* (L-użu dannuż tal-Internet - Parti I: Id-dipendenza fuq l-Internet u l-użu problematiku tiegħi), EPRS, STOA, p. 51, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/624249/EPRS_STU\(2019\)624249_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/624249/EPRS_STU(2019)624249_EN.pdf).

⁶ Lopez-Fernandez, O. and Kuss, D., *Harmful Internet Use Part I: Internet addiction and problematic use* (L-użu dannuż tal-Internet - Parti I: Id-dipendenza fuq l-Internet u l-użu problematiku tiegħi), EPRS, STOA, p. 51, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/624249/EPRS_STU\(2019\)624249_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/624249/EPRS_STU(2019)624249_EN.pdf).

tal-familja u ībieb, telf ta' awtokontroll, nuqqas ta' rqad u sintomi ossessivi u kompulsivi, bħal xiri kompulsiv fost adulti żgħażagħ⁷; billi l-utenti li jużaw ħafna l-media digitali għandhom ċans darbejn aktar li jkollhom kwistjonijiet ta' saħħha mentali, inkluži fatturi ta' riskju għas-suwiċidju u l-awtokorriġment; billi t-tfal u ż-żgħażagħ huma aktar vulnerabbli għal dawn is-sintomi; billi l-kundizzjonijiet tas-saħħha mentali stabbiliti fit-tfulija jistgħu jsawru l-kors tal-ħajja sussegwenti ta' individwu; billi l-użu eċċessiv tal-Internet huwa assoċjat ma' problemi b'obblig iċċi ta' kuljum, gradi li qed jonqsu, prestazzjoni fqira fl-iskola u akkademika jew prestazzjoni fqira fix-xogħol; billi l-prevalenza tad-dipendenzi digitali u l-assoċjazzjoni tagħhom ma' sintomi ta' disturbi mentali komuni hija problema tas-saħħha pubblika li qed tikber u bhala tali, għandha tkun ta' thassib għal dawk li jfasslu l-politiki; billi riċerka ulterjuri hija meħtieġa sabiex t-informa aħjar l-iżvilupp tal-aktar kriterji dijanjostiċi xierqa u tiddetermina fatturi ta' riskju għal dipendenzi digitali differenti; billi ġerti servizzi, prodotti jew karatteristiċi li jistgħu ma jaffettwawx lill-adulti jistgħu minnflok ikunu riskjużi ħafna, joħolqu dipendenza jew ikunu ta' hsara b'xi mod ieħor għat-tfal, inkluż minħabba l-impatt kumulattiv ta' taħlita ta' diversi karatteristiċi jew l-impatt fit-tul fuq perjodu ta' zmien;

- E. billi s-servizzi u l-prodotti online kollha li x'aktarx jiġu aċċessati mit-tfal għandhom jitfasslu bl-aħjar interassi tat-tfal bhala kunsiderazzjoni primarja; billi ġerti servizzi u prodotti online jistgħu jkunu riskjużi ħafna, joħolqu dipendenza, jew ikunu ta' hsara b'xi mod ieħor għat-tfal, inkluż minħabba l-impatt ikkombinat ta' diversi karatteristiċi jew l-impatt kumulattiv tagħhom fuq perjodu ta' zmien;
- F. billi skont xi riċerka, ħin eċċessiv quddiem l-iskrin jew użu problematiku jistgħu jkollhom impatt fuq l-iżvilupp tal-mohħħ; billi żidiet fil-problemi tal-użu tal-media soċjali huma marbuta ma' defiċits ta' attenzjoni, medda iqsar ta' attenzjoni, impulsività

⁷ Ara, fost l-ohrajn: Sohn, S., Rees, P., Wildridge, B., Kalk, N. J., u Carter, B. R. (2019). *Prevalence of problematic smartphone usage and associated mental health outcomes amongst children and young people: a systematic review, meta-analysis and GRADE of the evidence*(Il-prevalenza tal-użu problematiku tal-ismartphone u r-riżultati tas-saħħha mentali assoċjati fost it-tfal u ż-żgħażagħ: analizi sistematika, metaanalizi u GRADE tal-evidenza). BMC Psychiatry, 19, 2019. Peterka-Bonetta, J., Sindermann, C., Elhai, J.D., Montag, C., *Personality associations with smartphone and internet use disorder: a comparison study including links to impulsivity and social anxiety* (Assoċjazzjonijiet tal-personalità b'disturb fl-ismartphone u fl-użu tal-internet: studju ta' tqabbil li jinkludi rabtiet mal-impulsività u l-ansjetà soċjali). Front Public Health 7:127, 2019; Samra, A., Warburton, W. A., u Collins, A. M., *Social comparisons: A potential mechanism linking problematic social media use with depression* (Paraguni soċjali: Mekkaniżmu potenzjali li jorbot l-użu problematiku tal-media soċjali mad-dipressjoni). Journal of Behavioral Addictions, 2022; Laconi, S. et al. *Cross-cultural study of Problematic Internet Use in nine European countries* (Studju transkulturali dwar l-Użu Problematiku tal-Internet f'disa' pajiżi Ewropej). Fi: Computers in Human Behavior, 84, pp.430-440, 2018; Lopez-Fernandez, O. u Kuss, D. *Harmful Internet Use Part I: Internet addiction and problematic use*(L-użu dannuż tal-Internet - Parti I: Id-dipendenza fuq l-Internet u l-użu problematiku tiegħi), EPRS, STOA, p. 51; Cesarina Mason, M., Zamparo, G., Marini, A., u Ameen, N. *Glued to your phone? Generation Z's smartphone addiction and online compulsive buying* (Imwahħhal mat-telefon tiegħek? Id-dipendenza fuq l-ismartphone tal-Generazzjoni Z u x-xiri kompulsiv online) Fi: Computers in Human Behaviour, Vol.136, Novembru 2022; Learning to deal with Problematic Usage of the Internet (Tagħlim biex jittrattaw Użu Problematika tal-Internet), Edizzjoni Riveduta/Azzjoni COST 2023; cBoer, M. #ConnectedTeens Social media use and adolescent wellbeing (#ConnectedTeens: L-użu tal-media soċjali u l-benesseri tal-adolexxenti), 2022; Neophytou, E. Manwell, L.A. u Eikelboom, R. *Effects of excessive screen time on neurodevelopment, learning, memory, mental health, and neurodegeneration: a scoping review* (L-effetti tal-ħin eċċessiv quddiem l-iskrin fuq l-iżvilupp newroloġiku, it-tagħlim, il-memorja, is-saħħha mentali, u n-newrodegenerazzjoni: reviżjoni tal-kamp ta' applikazzjoni), Int J Ment Health Addiction, 19, 2019, pp. 724-744.

u sintomi ta' disturb ta' iperattività ta' deficit ta' attenzjoni (ADHD)⁸; billi l-užu intensiv tal-media soċjali ġie assoċjat ma' livelli aktar baxxi ta' materja grīza f'ċerti żoni tal-mohħ, bħalma huwa l-każ ta' sustanzi oħra li joħolqu dipendenza; billi ġie muri li hin eċċessiv quddiem l-iskrin għandu effetti potenzjali fuq in-newrożvilupp, it-tagħlim u l-memorja, u l-istil ta' hajja sedentarja marbut mal-ħin imqatta' fuq il-media elettronika jgħib riskju potenzjali akbar ta' newrodegenerazzjoni bikrija⁹;

- G. billi d-disinn li johloq dipendenza jista' jitqies li għandu impatt negattiv fuq kulħadd, mhux biss fuq individwi li juru mudelli ta' užu problematiċi; billi d-disinn li johloq dipendenza, jagħmilha diffiċli li wieħed jiffoka fuq il-kompitu f'idejh minħabba distrazzjonijiet bħal messagġi u notifikasi li kontinwament ifixklu l-konċentrazzjoni tannies; billi d-disinn li johloq dipendenza tas-servizzi online iwassal għal pressjoni akbar biex issir prestazzjoni u pressjoni soċjali biex ikunu online u konnessi b'mod permanenti, u dan iżid ir-riskju ta' stress u eżawriment; billi l-konsumaturi online qegħdin dejjem aktar iħabbtu wiċċhom ma' ammont eċċessiv ta' informazzjoni u stimuli sensorjali eċċessivi matul il-ġurnata, li jistgħu jwasslu għal limitazzjoni fil-kapacità konjittiva tagħhom, u l-interfaċċi tal-utent joffru biss kontroll limitat fuq id-data tagħhom; billi l-ħin li n-nies iqattgħu quddiem l-iskrins huwa ħin li ma jqattgħux biex ikunu attivi, jiċċaqilqu, ikunu barra, jew jaqtgħu u jirrilassaw, li kollha huma assoċjati mal-benessri fiziku u mentali kif ukoll huma kruċjali għall-iż-żvilupp tat-tfal; billi l-adolexxenti li jqattgħu ammont żgħir ta' ħin fuq il-komunikazzjoni elettronika huma ġeneralment l-aktar kuntenti; billi n-nies li jieqfu jużaw il-media soċjali għal ġimġha jesperjenzaw titjib sinifikanti fil-benessri;
- H. billi bħala medja, bniet adolexxenti jqattgħu aktar ħin online, fuq l-smartphones, fuq il-media soċjali u jibagħtu l-messagġi mis-subien; billi s-subien iqattgħu aktar ħin fuq il-logħob u l-apparat elettroniku b'mod ġenerali; billi l-bniet juru assoċjazzjoni aktar b'saħħiha bejn il-ħin quddiem l-iskrin u s-saħħha mentali fqira mis-subien u huma aktar minn darbejn aktar probabbli li jkollhom livelli klinikament rilevanti ta' sintomi depressivi mis-subien; billi servizzi online li joħolqu dipendenza spiss ikunu mmirati lejn il-minorenni jew ikunu aċċessibbli għat-tfal ta' kull età; billi s-servizzi u l-prodotti kollha li x'aktarx jiġu aċċessati mit-tfal iridu jkunu sikuri għalihom u jqisu l-aħjar interessi tat-tfal;
- I. billi l-interfaċċi ta' xi servizzi digitali jisfruttaw vulnerabbiltajiet psikoloġiči simili għal dawk involuti fid-dipendenza fuq il-logħob tal-azzard; billi l-karatteristiċi tad-disinn li johloq dipendenza intenzjonalment għandhom rwol fil-vulnerabbiltajiet tal-konsumaturi, u jagħmluhom iqattgħu ħafna aktar ħin fuq l-applikazzjoni u jikkunsmaw aktar milli maħsub; billi l-pjattaformi jużaw tekniki ta' ludifikazzjoni, jiġifieri disinn tal-imġiba li juža mekkaniżmi tal-logħob biex jippremjaw it-tlestija tal-

⁸ Boer, M. #ConnectedTeens Social media use and adolescent wellbeing (#ConnectedTeens: L-užu tal-media soċjali u l-benesseri tal-adolexxenti), 2022; Boer, M., Stevens, G. Finkenauer, C., van den Ejnden, R., *Attention Deficit Hyperactivity Disorder-Symptoms, Social Media Use Intensity, and Social Media Use Problems (Id-Disturb tal-Iperattività u ta' nuqqas ta' attenzjoni: Sintomi kif ukoll l-Užu Intensiv u Problemi tal-Media Soċjali)*, F'Adolescents: Investigating Directionality, Child Development, 91, 4, 2020.

⁹ Neophytou, E., Manwell, L.A. u Eikelboom R., *Effects of excessive screen time on neurodevelopment, learning, memory, mental health, and neurodegeneration: a scoping review* (L-effetti tal-ħin eċċessiv quddiem l-iskrin fuq l-iż-żvilupp newroloġiku, it-tagħlim, il-memorja, is-saħħha mentali, u n-newrodegenerazzjoni: reviżjoni tal-kamp ta' applikazzjoni), Int J Ment Health Addiction, 19, 2019, pp. 724-744.

kompliki u jagħtu lill-utenti l-illużjoni tal-għażla u l-kontroll, filwaqt li jkunu soġġetti għal skeda ta' żmien deliberatament ikkurata ħafna;

- J. billi l-karatteristiċi tad-disinn li joħloq dipendenza huma ħafna drabi marbuta ma' mudelli psikosocjalji li jilagħbu fuq il-ħtieġijet psikoloġiči, il-vulnerabbiltajiet u x-xewqat tal-konsumaturi, bħall-appartenenza soċjali, l-ansjetà soċjali, il-biża' li wieħed jitlef xi haġa (imheġġa billi l-informazzjoni tkun disponibbli temporanjament biss, bħal permezz ta' "stories", "qed jittajpj..."), l-effetti tan-network, il-ħtieġa biex jintemmu l-kompliki fi fluss, anki jekk interrotti, pereżempju billi jitneħħew il-mumenti intuwittivi kollha biex jintemm kompliku, magħrufa wkoll bħala "stopping cues" (scrolling bla tmiem, "flashes" ta' kontenut ta' rilevanza għolja li jinħbw malajr biex ittella' l-newsfeed tiegħek), "autoplay" billi jiġu stabbiliti għanijiet għall-utenti, bħal "streaks" u tingħata għajjnuna għat-telf ta' awtokontroll; billi l-karatteristiċi tad-disinn jistgħu joholqu dipendenza għal raġunijiet differenti, bħal premju varjabbli intermittenti, li jwassal għal žieda qawwija tad-dopamina, bħad-dinamika ta' slot machines, bħal notifikasi "push", jew reciprocità soċjali li twassal għal reazzjonijiet kimiċi tal-moħħ, fejn minn naħha wahda in-nies jircievu sodisfazzjon soċjali, bħal likes, u min-naħha l-oħra n-nies iħossu pressjoni soċjali biex jirrispondu lin-nies, bħalma huma l-konfermi li l-messaġġi jkunu nqraw; billi l-karatteristiċi deskritti hawn fuq huma kkombinati ma' personalizzazzjoni granulari biex jiġu influenzati l-utenti fuq livell individwali, u b'hekk jiżdied l-mudelli ta' mgħiba u r-riskji identifikati; billi t-tfal huma aktar vulnerabbli għal dawk il-karatteristiċi, speċjalment fi stadji ta' żvilupp aktar bikrija;
- K. billi s-servizzi mmexxija mid-data moderna jpoġġu lill-konsumatur f'pożizzjoni aktar dghajfa u joħolqu żbilanci fil-poter u asimmetrija digitali li jirriżultaw fi stat universali ta' vulnerabbiltà digitali li jirriżulta minn fatturi interni u esterni lil hinn mill-kontroll tal-konsumatur; billi l-konsumaturi qed jiffacċċaw b'mod kostanti l-IA li tista' faċiilment tidentifika u tisfrutta l-vulnerabbiltajiet u s-servizzi tagħhom li regolarmen ibiddlu l-arkitetturi tal-għażla tagħhom biex jimmassimizzaw ir-rati ta' konverżjoni u l-interazzjoni; billi dan juri li l-kunċett ta' vulnerabbiltà ma jridx ikun ristrett għal gruppi "tradizzjonalment protetti" iżda jrid jinkludi l-konsumaturi kollha;
- L. billi l-prattiki li joħolqu dipendenza ġew studjati b'mod empiriku u jinkludu karatteristiċi ta' disinn bħal "scrolling infinit", tlugħi mill-ġdid tal-paġna "pull-to-refresh", karatteristiċi tal-vidjo "li jindaqqu awtomatikament mingħajr tmiem", rakkmandazzjonijiet personalizzati, "notifikasi ta' qbid mill-ġdid (recapture)", jiġifieri notifikasi biex terga' tikseb l-attenzjoni tal-utenti wara li jitilqu minn servizz jew app, "riproduzzjoni bl-appuntament" f'ċerti mumenti matul il-ġurnata, disinn li jwassal għal "time fog" li jikkawża perċezzjoni dilwita tal-ħin jew "notifikasi soċjali foloz" li joħolqu l-illużjoni ta' aġġornamenti fi ħdan iċ-ċirku soċjali tal-utent online, billi tali karatteristiċi spiss jinstabu flimkien ma' elementi personalizzati; billi l-konsumaturi huma mħajra jqattgħu aktar ħin fuq dawn il-pjattaformi; billi karatteristiċi oħra tad-disinn persważi huma elementi bħal-"like-button", il-ħtieġi tal-konferma li l-messaġġi jkunu nqraw", il-wirjet ta' "qed jittajppja", iżda wkoll in-numru ta' segwaċi miġbura fuq pjattaforma, il-kuluri li jużaw il-pjattaformi, notifikasi "push" u restrizzjonijiet tal-ħin tal-kontenut, bħal "stories" temporanjament disponibbli; billi l-iżvilupp estremament rapidu tal-media soċjali jirrikjedi riċerka kontinwa speċjalment fir-rigward tas-saħħha mentali u fir-rigward tal-minorenni;

- M. billi ċerti sistemi ta' rakkmandazzjoni, li huma bbażati kemm fuq il-personalizzazzjoni kif ukoll fuq l-interazzjoni bħall-klikks u l-likes, jirrapprezentaw karatteristika importanti ta' disinn persważiv, li joħloq dipendenza jew ta' mgħiba; billi s-sistemi ta' rakkmandazzjoni fl-istess hin jistgħu jikkontribwixxu għall-funzjonalità tal-pjattaformi biex tissaħħaħ l-interazzjoni soċjali, iżda spiss ikunu mmirati wkoll biex iżommu lill-utenti fuq il-pjattaforma; billi l-Att dwar is-Servizzi Digitali (DSA) introduċa għadd ta' obbligi ta' trasparenza dwar is-sistemi ta' rakkmandazzjoni;
- N. billi ħafna kumpaniji tat-teknoloġija jużaw dashboards sperimentalji biex jibbażaw id-deċiżjonijiet tad-disinn tagħhom fuqhom; billi tali esperimenti fil-ħajja reali jsiru direttament fuq il-konsumaturi mingħajr l-gharfien jew il-kunsens tagħhom; billi muhuwiex ċar sa liema punt tali esperimenti huma soġġetti għal mżuri ta' sikurezza minħabba n-nuqqas ta' trasparenza fl-użu tagħhom;
- O. billi l-karatteristiċi tad-disinn li joħloq dipendenza deskritti hawn fuq ma jistgħux jiġu solvuti sempliċement billi jiġu imposti limiti ta' zmien fuq is-servizzi online, peress li dan l-aproċċe jittraferixxi l-piż fuq l-individwu minflok jindirizza l-kwistjoni ewlenija tad-disinn li joħloq dipendenza tas-servizzi online mmexxija bl-iskop ta' qligh; billi l-ebda waħda mill-pjattaformi ta' "soluzzjonijiet" implementata ma wasslet għal bidla serja jew tnaqqis fl-użu tas-servizzi online; billi l-adoloxxenti ma jaċċettawx faċilment ir-regolamentazzjoni tal-ġenituri tal-użu tagħhom tal-media soċjali u ħafna drabi jsibuhu faċli biex iduru ma' kwalunkwe restrizzjoni teknika imposta fuqhom; billi mżuri bħall-kontrolli tal-ġenituri u l-litteriżmu digitali huma komplementari għar-responsabbiltà tal-fornituri li jipproteġu u jippromwovu d-drittijiet tat-tfal fl-ambjent digitali, b'mod partikolari permezz ta' mżuri ta' sikurezza mid-disinn biex jiġi żgurat li d-disinn tal-prodotti u s-servizzi tagħhom ma jikkawżax hsara lit-tfal; billi r-riċerka wriet li l-istabbiliment ta' regoli ċari u komunikazzjoni kostruttiva mat-tfal jista' jgħin biex tīgi evitata d-dipendenza fuq il-media soċjali; billi s-servizzi digitali għandhom jipprovdu pjattaforma li l-ġenituri u l-edukaturi jkunu jistgħu jikkonsultaw għal informazzjoni dwar il-perikli tal-użu eċċessiv tal-Internet u kif jikkomunikaw dwar il-kwistjoni mat-tfal u ż-żgħażaq; billi qed isiru diskussjonijiet fil-kuntest ta' inizjattivi mhux legiżlattivi li għaddejjin bħalissa bħall-Kodiċi ta' Kondotta tal-UE dwar disinn adattat għall-età (bhala parti mill-istrategija Ewropea tal-2022 għal Internet aħjar għat-tfal (BIK+)), l-aproċċe tal-Kummissjoni Ewropea għas-sahha mentali, u l-Pjan ta' Azzjoni għall-Edukazzjoni Digitali (DEAP) 2021-2027;
- P. billi l-Artikoli 25, 27, 28 u 38 tal-Att dwar is-Servizzi Digitali jipprevedu projbizzjoni ta' karatteristiċi qarrieqa jew manipulattivi, obbligi ta' trasparenza u għażla għas-sistemi ta' rakkmandazzjoni u t-tfassil ta' profili kif ukoll mżuri għall-protezzjoni tal-minorenni; billi d-DSA jintroduċi dispożizzjonijiet kontra l-użu ta' "elementi qarrieqa" iżda dawn huma limitati ghall-arkitettura tal-ġħażla u jinfluwenzaw l-ġħażliet iżda ma jindirizzawx disinn ta' mgħiba li joħloq dipendenza per se, barra minn hekk huma limitati fl-ambitu peress li ma japplikawx għas-servizzi kollha online iżjeda japplikaw biss għal pjattaformi online, u b'hekk jeskludu servizzi problematici kruċjali bħal-logħob online; billi l-leġiżlazzjoni orizzontali, l-Att dwar l-IA¹⁰ li daqt jiġi adottat ifittem li jiprojbx;

¹⁰ Koning, I.M., et al., *Bidirectional effects of internet-specific parenting practices and compulsive social media and internet game rules*, (Effetti bidirezzjoni ta' prattiki tat-trobija tat-tfal specifici għall-Internet u regoli kompulsivi dwar il-media soċjali u l-logħob tal-internet).

s-sistemi tal-IA li jużaw karakteristiċi subliminali iżda huwa limitat għal sistemi li “huma manipulattivi apposta jew jużaw tekniki qarrieqa”;

Disinn li johloq dipendenza ta' servizzi online

1. Jilqa' l-kontroll tal-idoneità tal-“ġustizzja digitali” imwettaq mill-Kummissjoni Ewropea tal-liġi tal-konsumatur, bħala opportunità unika biex titwitta t-triq għal generazzjoni ġdida ta' leġiżlazzjoni dwar il-protezzjoni tal-konsumatur li se treggħa' lura t-tendenzi negattivi, li ilhom idghajfu l-pożizzjoni tal-konsumaturi u jnaqqsu d-drittijiet tal-konsumaturi f'din ja dominata mit-teknoloġiji digitali; għal dan l-għan, jistieden lill-Kummissjoni Ewropea biex il-kontroll tal-idoneità tagħha jirrevedi l-kuncetti u d-definizzjonijiet fil-liġi tal-konsumatur bħad-definizzjoni ta' “konsumatur”, “konsumatur vulnerabbli” u “negożjant” sabiex tipproteġi lill-konsumaturi mill-ħsara u tirreagħixxi għall-isfidi li ġġib magħha l-epoka tad-data;
2. Jemmen li d-dipendenza digitali u t-teknoloġiji persważivi huma problemi li jirrik jedu rispons regolatorju komprensiv mill-UE, b'sensiela ta' inizjattivi ta' politika ta' appoġġ, biex tīgħi indirizzata b'mod sinifikanti d-dipendenza digitali u biex iċ-ċittadini jingħataw is-setgħa li jiddeterminaw kif jużaw is-servizz u l-prodotti digitali biex iwessgħu l-ġhanijiet tagħħom stess u jiġu prott kontra forom ġoddha ta' dipendenza u uži problematiċi tal-Internet;
3. Jinsab allarmat li ċerti pjattaformi u kumpaniji teknoloġici oħra jisfruttaw vulnerabbiltajiet psikoloġici biex jiddisinjaw interfaċċi digitali għal interassi kummerċjali li jimmassimizzaw il-frekwenza u t-tul taż-żjarrat tal-utenti, sabiex itawlu l-użu tas-servizzi online u joholqu impenn mal-pjattaforma; jisħaq li d-disinn li johloq dipendenza jista' jikkawża ħsara lis-saħħha fizika u psikoloġika kif ukoll ħsara materjali lill-konsumaturi; jistieden lill-Kummissjoni tivvaluta b'mod urgħenti jekk hemmx lakuni regolatorji eżistenti u tagħlaqhom, fejn xieraq, fir-rigward tal-vulnerabbiltajiet tal-konsumaturi, l-elementi qarrieqa u l-karatteristiċi li joholqu dipendenza tas-servizzi digitali;
4. Jisħaq li minkejja l-qafas legali tal-UE li qed jevolvi b'mod b'saħħtu fil-qasam digitali, inklużi d-DSA jew l-Att dwar l-IA, il-kwistjoni tad-disinn li johloq dipendenza mhix koperta bizzżejjed fil-legiżlazzjoni eżistenti tal-UE, u jekk ma tiġix indirizzata tista' twassal għal aktar deteriorament fil-qasam tas-saħħha pubblika, specjalment dik li taffettwa lill-minorenni; iqis li jekk is-suġġett ikompli ma jiġix indirizzat, il-Parlament għandu jieħu rwol ta' tmexxija u juža d-dritt tiegħu ta' inizjattiva leġiżlattiva; jistieden lill-Kummissjoni tiżgura infurzar b'saħħtu u robust tal-leġiżlazzjoni eżistenti kollha dwar il-kwistjoni bl-ogħla grad possibbi ta' trasparenza; jistieden lill-Kummissjoni tadotta l-linji gwida meħtieġa skont l-Artikoli 25 u 35 tad-DSA għal dak l-ġhan;
5. Jistieden lill-Kummissjoni teżamina liema inizjattivi ta' politika huma meħtieġa u tipproponi leġiżlazzjoni kontra d-disinn li johloq dipendenza, fejn xieraq u meħtieġ; jilqa' l-inizjattiva tal-Kummissjoni biex tiżgura livell ugħwali ta' ġustizzja online u offline; iheġġeg lill-Kummissjoni fir-riżzami tagħha tad-Direttiva dwar Prattiki Kummerċjali Żleali¹¹ (UCPD), id-Direttiva dwar id-Drittijiet tal-Konsumatur¹² u d-

¹¹ Id-Direttiva 2005/29/KE tal-11 ta' Mejju 2005 dwar prattiċi kummerċjali żleali fin-negożju mal-konsumatur

Direttiva dwar it-Termini Kuntrattwali Ingusti¹³ – l-hekk imsejjaħ kontroll tal-idoneità digitali – tiżgura livell għoli ta’ protezzjoni fl-ambjent digitali b’attenzjoni biex jiġu indirizzati l-kwistjonijiet li qed jikbru madwar id-disinn li joħloq dipendenza, ta’ mgħiba u manipulattiv tas-servizzi online u fi ħdan dan ir-rieżami tivvaluta wkoll id-definizzjoni ta’ “konsumatur”, “konsumatur vulnerabbi” u “negozjant” fl-era digitali; jisħaq fuq l-importanza li jiġi żgurat infurzar effettiv u koerenti tal-liġi tal-konsumatur, filwaqt li tingħata attenzjoni speċjali lil gruppi vulnerabbi bħat-tfal;

6. Ifakk li l-istudju tal-imġiba tal-Kummissjoni dwar prattiki kummerċjali żleali fl-ambjent digitali sab li dispozizzjonijiet ta’ trasparenza kontra elementi qarrieqa u prattiki ta’ personalizzazzjoni manipulattivi kemm ghall-konsumaturi medji kif ukoll dawk vulnerable mhumiex bizzejjed biex jikkumbattu l-konsegwenzi negattivi; jistieden lill-Kummissjoni tivvaluta b’mod urġenti li jiġu pprojbiti l-aktar prattiki dannuži, li għadhom mhumiex imniżżla fuq lista sewda bhala prattiki kummerċjali qarrieqa fl-Anness I tad-Direttiva dwar Pratti Kummerċjali Żleali jew leġiżlazzjoni oħra tal-UE; ifakk li diversi elementi qarrieqa u prattiki manipulattivi digħi jistgħu jiġu pprojbiti skont il-lista ta’ prattiki kummerċjali qarrieqa fl-Anness I tad-Direttiva dwar Pratti Kummerċjali Żleali; barra minn hekk, l-Artikoli 5 sa 9 tad-Direttiva dwar Pratti Kummerċjali bbażati fuq il-prinċipji dwar id-diliġenza professjonal, l-ommissjonijiet u l-azzjonijiet qarrieqa, u l-prattiki aggressivi jipprovdu bażi għall-valutazzjoni tal-ġustizzja tal-biċċa l-kbira tal-prattiki min-negozju għall-konsumatur;
7. Ifakk li l-valutazzjoni tal-Kummissjoni dwar it-tassonomiji tal-elementi qarrieqa tinnota li certi karatteristiċi tad-disinn li joħolqu dipendenza jista’ jkun li mhumiex ikkunsidrati fil-leġiżlazzjoni attwali, inkluż l-iscrolling infinit u l-funzjoni awtomatika tal-autoplay; jisħaq li karatteristiċi oħra ta’ disinn li joħolqu dipendenza bħal notifikasi “push” kostanti jew notifikasi tal-konferma li l-messaġġi nqraw mhumiex koperti mil-leġiżlazzjoni eżistenti lanqas; ifakk li għad hemm incertezzi legali dwar ir-regoli applikabbli għal disinn ta’ interfaċċi li joħloq dipendenza; jissottolinja l-gwida tad-Direttiva dwar Pratti Kummerċjali Żleali; jisħaq fuq l-importanza li l-gwida tinżamm aġġornata u li tiġi pprovduta certezza legali fil-kuntest ta’ žviluppi teknoloġici godda; jistieden lill-Kummissjoni tivvaluta u tipprobixxi tekniki dannuži li joħolqu dipendenza li mhumiex koperti mil-leġiżlazzjoni eżistenti;
8. Iqis li kwalunkwe reviżjoni tad-Direttiva dwar Pratti Kummerċjali Żleali għandha tqis is-suxxettibbiltà tal-konsumaturi minhabba l-pożizzjoni ta’ setgħa mhux ugħalli fir-relazzjoni bejn in-negozjant u l-konsumatur li tirriżulta minn fatturi interni u esterni lil hinn mill-kontroll tal-konsumatur; jisħaq li l-awtonomija tal-konsumatur ma għandhiex tiġi mminata mill-prattiki kummerċjali tan-negozjanti, b’mod partikolari d-disinn u t-thaddim tal-interfaċċa; għal dan l-ghan, huwa tal-fehma li d-Direttiva dwar Pratti Kummerċjali Żleali għandha tintegħha l-kunċett ta’ asimetrija digitali; jinnota li kemm il-konsumaturi kif ukoll l-infurzaturi spiss ma jkunux jafu x’jigri wara l-interfaċċi tas-servizzi online minħabba nuqqas ta’ għarfien u informazzjoni; jistieden lill-Kummissjoni tikkunsidra li treġga’ lura l-onru tal-provi għal prattiki li l-Kummissjoni

fis-suq intern (GU L 149, 11.6.2005, p. 22).

¹² Id-Direttiva 2011/83/UE tal-25 ta’ Ottubru 2011 dwar id-drittijiet tal-konsumatur (GU L 304, 22.11.2011, p. 64).

¹³ Id-Direttiva tal-Kunsill 93/13 KEE tal-5 ta’ April 1993 dwar klawżoli ingusti f’kuntratti mal-konsumatur (GU L 95, 21.4.1993, p. 29).

jew l-awtoritajiet nazzjonali sabu li joħolqu dipendenza jew jassumi li jagħmlu dan; iqis li l-impriżi għandu jkollhom obbligu li jiżviluppaw prodotti u servizzi digitali etici u ġusti li jkunu ħielsa minn elementi qarrieqa u disinn qarrieqi jew li joħloq dipendenza; iqis li dan jikkostitwixxi diliġenza professjonal raġonevoli; jinnota li l-kondiżjoni tal-eżiżi li jinsabu fuq dashboards tal-esperimentazzjoni tal-fornituri tas-servizzi online, fejn applikabbli, u l-effetti konsegwenti fuq l-utenti fuq il-pjattaformi tagħhom mal-awtoritajiet u l-konsumaturi hija strumentali biex jiġu ppruvati l-effetti tal-karatteristici tad-disinn, inkluż li l-karatteristika tad-disinn ma toħloqx dipendenza; jistieden lill-Kummissjoni teżamina u tirrevedi l-esperimentazzjoni mal-konsumaturi f'dan ir-rigward; iqis li d-definizzjoni ta' "deċiżjoni tranzazzjonal" fid-Direttiva dwar Prättici Kummerċjali Żleali tħinkludi t-tkomplija tal-użu tas-servizz (eż. l-iscrolling permezz ta' feed), biex tara l-kontenut tar-reklamar jew tikklikkja link, kif deskrift fil-linji gwida tal-Kummissjoni dwar id-Direttiva dwar Prättici Kummerċjali Żleali; itenni li l-ligi orizzontali tal-konsumatur trid twieġeb għall-fatt li l-asimmetrija digitali taffettwa wkoll l-infurzaturi u għal dan l-ghażi jistieden lill-Kummissjoni tirrevedi u fejn rilevanti ssaħħah ir-Regolament dwar il-Kooperazzjoni fil-Protezzjoni tal-Konsumatur¹⁴;

9. Jappella li ssir valutazzjoni mill-Kummissjoni tal-effetti li joħolqu dipendenza u fuq is-saħħha mentali ta' sistemi ta' rakkmandazzjoni bbażati fuq l-interazzjonijiet, b'mod partikolari sistemi iperpersonalizzati, li jżommu lill-utenti fuq il-pjattaforma għal zmien twil kemm jista' jkun aktar milli jagħtuhom informazzjoni b'mod aktar newtrali u jagħtu attenzjoni partikolari lis-servizzi mhux koperti mill-obbligli skont d-DSA; jistieden lill-Kummissjoni tiċċara aktar il-valutazzjoni tar-riskju u l-mitigazzjoni tal-pjattaformi online kbar ħafna (VLOPs) fir-rigward tal-ħsara potenzjali għas-saħħha kkawżata mid-disinn li joħloq dipendenza tas-sistemi ta' rakkmandazzjoni fl-infurzar tal-Artikoli 34 u 35 tad-DSA; jappella ukoll li jiġi eżaminat jekk u sa liema punt huwa mixtieq obbligu li ma jintużawx sistemi ta' rakkmandazzjoni bbażati fuq l-interazzjonijiet u jekk il-ligi tal-konsumatur għandhiex tagħti lill-konsumaturi personalizzazzjoni sinifikanti li tippermettilhom kontroll effettiv; jissottolin ja li huwa evidenti mit-testimonjanzi tal-informaturi li jistgħu jintużaw sistemi alternattivi ta' rakkmandazzjoni aktar sikuri, bħal dawk ibbażati fuq ordni kronologika, dawk b'aktar kontroll reali tal-utent fuq il-kontenut li jintwera jew dawk ibbażati fuq konfigurazzjonijiet aktar sikuri, ježiġi l-protezzjoni tal-konsumaturi permezz ta' alternattivi aktar sikuri anki jekk dawn l-alternattivi jkunu inqas profitabbli għall-pjattaformi tal-media soċjali; jistieden lill-Kummissjoni tesplora opportunitajiet biex tippromwovi l-ftuħ tal-infrastruttura tan-network soċjali sabiex l-utenti jistgħu jkollhom aċċess għal applikazzjoni ta' partijiet terzi jew li jżidu funzjonalitajiet esterni mal-interfaċċi originali u b'hekk jitbiegħdu mill-aspetti originali u li joħolqu dipendenza tal-media soċjali;

Disinn etiku tas-servizzi online

10. Jitlob li, fir-rieżami tagħha tal-legiżlazzjoni eżistenti tal-UE dwar id-disinn li joħloq dipendenza, il-Kummissjoni tressaq "dritt li wieħed ma jiġix disturbat" digitali sabiex tagħti s-setgħha lill-konsumaturi billi tneħħi l-karatteristiki kollha li jfittxu l-attenzjoni

¹⁴ Ir-Regolament (UE) 2017/2394 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-12 ta' Dicembru 2017 dwar il-kooperazzjoni bejn l-awtoritajiet nazzjonali responsabbli għall-infurzar tal-ligijiet tal-protezzjoni tal-konsumaturi u li jħassar ir-Regolament (KE) Nru 2006/2004 (GU L 345, 27.12.2017, p. 1).

mid-disinn u tippermetti lill-utenti jagħżlu li jattivaw dawn il-karatteristiċi b'mezzi semplicej u facilment aċċessibbli, possibilment bi twissija obbligatorja mehuja dwar il-perikli potenzjali tal-attivazzjoni ta' dawn il-karatteristiċi "opt-in", filwaqt li l-konsumaturi jingħataw għażla u awtonomija reali mingħajr ma jitgħabbew b'piżżejjed ta' informazzjoni;

11. Iheġġeg lill-Kummissjoni tippromwovi disinn etiku tas-servizzi online b'mod awtomatiku; jemmen bis-shiħ li l-fornituri għandhom jitbiegħdu mill-karatteristiċi tal-pjattaforma li jinkoragġixxu enfażi fuq il-monopolizzazzjoni tal-attenzjoni tal-utenti; jistieden lill-Kummissjoni toħloq lista ta' prattiki tajba ta' karatteristiċi tad-disinn li ma joħolqu dipendenzi jew mhumiex manipulattivi u tiżgura li l-utenti jkollhom kontroll shiħi u jistgħu jieħdu azzjonijiet konxji u infurmati online mingħajr ma jiffaċċaw ammont eċċessiv ta' informazzjoni jew ikunu soggetti għal influwenzar subkonxju; jishaq li l-azzjonijiet ta' politika f'dan il-qasam m'għandhom ipoġġu piż fuq il-konsumaturi, speċjalment l-utenti vulnerabbi jew il-kustodji legali tagħhom, iżda jindirizzaw il-ħsara kkawżata mid-disinn li joħloq dipendenza; jinnota l-ahjar prattiki ta' "aħsibha qabel ma tikkondivid", it-tifxi tan-notifikasi kollha awtomatikament, rakkmandazzjonijiet online aktar newtrali, bħal dawk ibbażati fuq ordni kronologika jew kontroll akbar mill-utent, għażla minn qabel bejn apps bil-kulur u fuq skala grīza, jew twissijiet meta l-utenti jqattgħu aktar minn 15-il minuta jew 30 minuta fuq servizz specifiku jew imblukkar awtomatiku ta' certi servizzi online meta dak is-servizz ikun intuża għal perjodu ta' żmien partikolari, speċjalment ghall-minorenni, l-opzjoni biex l-utenti jillimitaw l-acċess għal certi applikazzjonijiet bejn certi ħinijiet, b'mod partikolari ghall-minorenni, jew sommarji ta' kull ġimgha tal-ħin totali ,mqatta' quddiem l-iskrin, dīzaggregat ulterjorment skont is-servizz online jew kampanji ta' sensibilizzazzjoni fl-applikazzjonijiet dwar ir-riskji potenzjali li jirriżultaw minn imġiba online problematika; barra minn hekk, jemmen li l-użu wiesa' ta' linji gwida edukattivi u pjanijiet ta' prevenzjoni, kif ukoll kampanji ta' sensibilizzazzjoni, għandhom jippromwovu strategiji ta' awtokontroll biex jgħinu lill-individwi jiżviluppaw imġiba online aktar sikura u drawwiet godda tajbin għas-saħħha;
12. Jemmen li kwalunkwe rispons fil-livell tal-UE għandu jkollu l-għan li joħloq konsultazzjoni, kooperazzjoni u kollaborazzjoni sinifikattivi mal-partijiet ikkonċernati u bejniethom, u għandu jinvolvi b'mod partikolari dawk li jfasslu l-ligijiet, il-korpi tas-saħħha pubblika, il-professjonisti tal-kura tas-saħħha, l-industrija, b'mod partikolari l-SMEs, kif ukoll ir-regolaturi tal-media, l-organizzazzjonijiet tal-konsumaturi u l-NGOs; jishaq li l-partijiet ikkonċernati huma mheġġa jaħdmu b'mod kollaborattiv biex jiżviluppaw, jivvalutaw u jieħdu azzjonijiet regolatorji biex jipprev jenu u jimminimizzaw il-ħsara assoċjata ma' mgħiba online problematika; jistieden lill-Kummissjoni tiffacilita djalogu sinifikattiv bejn il-partijiet ikkonċernati rilevanti kollha; jissottolinja l-ħtieġa li jiġi pprovduti flora xierqa għal dan id-djalogu;
13. Jishaq fuq l-impatt sinifikanti tad-disinn li joħloq dipendenza fuq l-individwi kollha iżda speċjalment fuq it-tfal u l-adolexxenti; jissottolinja l-ħtieġa għal aktar riċerka dwar id-disinn li joħloq dipendenza, il-forom u l-effetti tiegħu; jistieden lill-Kummissjoni tikkoordina, tiffacilita u tiffinanzja riċerka mmirata u jistiedenha tagħmel sforzi internazzjonali addizzjonali biex tippromwovi r-regolamentazzjoni tad-disinn li joħloq dipendenza online f'dan ir-rigward u l-ħtieġa li jiġi promossi u implementati inizjattivi

tal-politika u standards tal-industrija dwar is-sikurezza mid-disinn ta' servizzi u prodotti digitali għat-tfal li jistgħu jrawmu l-konformità mad-drittijiet tat-tfal;

◦

◦ ◦

14. Jagħti istruzzjonijiet lill-President tiegħu biex tgħaddi din ir-riżoluzzjoni lill-Kunsill u lill-Kummissjoni.

NOTA SPJEGATTIVA

F'dinja dejjem aktar digitali, kwaži kulhadd huwa familjari mal-ħeġġa li jaqbad it-telefown, iħares lejn l-iskrin tiegħu u jiċċekkja għan-notifikasi, xi kultant mingħajr ma jkun jaf għaliex. Skont xi riċerka, in-nies saħansitra jaqbdu l-mowbjajs tagħhom aktar minn mitt darba kuljum u ż-żgħażagh iqattgħu bhala medja aktar minn seba' sīġħat kuljum online. L-użu problematiku tal-ismartphone qed jiżdied u r-riċerka hija ċara: is-servizzi digitali huma mfassla b'mod intenzjonat biex joħolqu dipendenza u jiġibdu l-attenzjoni. F'dinja online, li saret iddominata minn interassi kummerċjali, il-flus isiru billi jiġi amplifikat l-ammont massimu ta' hin jew flus li jintefqu online. Huwa għalhekk li s-servizzi online, bħall-media soċjali, is-servizzi ta' streaming, l-applikazzjonijiet tad-dating u l-ħwienet tal-Internet jiddependu fuq qerq psikoloġiku biex iżommu l-konsumaturi online.

Servizzi online li joħolqu dipendenza jiista' jkollhom effetti ta' hsara fuq in-nies, bħal żieda fil-pressjoni, stress, irraqd hażin, ammont eċċessiv ta' informazzjoni, nuqqas ta' konċentrazzjoni u distrazzjoni kostanti. Iż-żgħażagh u t-tfal, u b'mod partikolari l-bniet, huma aktar vulnerabbli għas-sintomi ta' użu problematiku aktar serju tal-Internet, bħad-dipressjoni u l-ansjetà, iżda wkoll impatt negattiv fuq it-tagħlim, il-memorja u medda iqsar ta' attenzjoni.

Jeħtieg li dan jinbidel. Filwaqt li l-UE kienet effettiva biex tnaqqas servizzi, prodotti u sustanzi oħra li jistgħu joħolqu dipendenza, bħat-tabakk, il-logħob tal-azzard u l-alkohol, il-problema urġenti ta' disinn li joħloq dipendenza tas-servizzi online bħalissa mhijiex regolata. Dan huwa impressjonanti, meta titqies li d-dipendenzi relatati mal-użu tal-Internet juru effetti sekondarji simili għal dipendenzi relatati mas-sustanzi, inkluża evidenza ta' tolleranza, rikaduta, u anke impatt fuq il-moħħ. Hija meħtieġa azzjoni b'mod urġenti.

Meta niffaċċejaw dulluvju ta' distrazzjonijiet ta' kuljum, bħal notifikasi, likes, buzzes, scrolling bla tmiem, konfermi li l-messaġġi nqraw, pressjoni soċjali u li nkunu rrakkomandati l-aktar kontenut tli joħloq dipendenza, ma nistgħux niddependu fuq l-individwi biex sempliċement jirreżistu t-tentazzjoni. Lanqas ma nistgħu niddependu fuq l-industria biex issolvi, kuntrarjament għall-interessi finanzjarji tagħha stess, il-kwistjoni stess li ħolqot. Għalhekk, neħtieg regoli Ewropej b'saħħithom għal livell għoli ta' protezzjoni tal-konsumatur kontra disinn li joħloq dipendenza tas-servizzi online, inkluż biex jipproteġu s-sahha u s-sikurezza tagħhom, u biex niżguraw kundizzjonijiet ekwi sikuri għan-negozji.

Is-servizzi online għandhom potenzjal enormi li jkabbru l-aċċess tal-konsumaturi għas-servizzi, l-informazzjoni u jippermettu lin-nies jgħaqqu, jikkomunikaw u jżommu l-ħbiberiji. Il-konsumaturi jridu jkunu jistgħu jibbenefikaw bis-shiħ mis-servizzi online mingħajr ma jkunu manipulati jew dipendent fuqhom. Hekk biss l-UE tista' trawwem b'mod shiħ u sikur l-opportunitajiet tas-suq uniku digitali għall-konsumaturi, in-negozji u s-soċjetà.

**ANNESS: LISTA TA' ENTITAJIET JEW PERSUNI
LI R-RAPPORTEUR IRČEVIED KONTRIBUT MINGĦANDHOM**

Il-lista li ġejja tfasslet fuq baži purament volontarja taht ir-responsabbiltà esklużiva tar-rapporteur. Ir-rapporteur irċeviet kontribut mill-entitajiet jew il-persuni li ġejjin fit-thejjija tal-abbozz ta' rapport:

Entità u/jew persuna
BEUC
Stiftung Neue Verantwortung
World Health Organisation
Regina van den Eijnden, Professor University of Utrecht
Thijs Launspach
Bureau Jeugd en Media
Trimbos Instituut
5Rights Foundation
Bits of Freedom
AlgorithmWatch
EDRi

**INFORMAZZJONI DWAR L-ADOZZJONI
FIL-KUMITAT RESPONSABBLI**

Data tal-adozzjoni	25.10.2023
Riżultat tal-votazzjoni finali	+: -: 0: 38 0 1
Membri preženti ghall-votazzjoni finali	Alex Agius Saliba, Andrus Ansip, Pablo Arias Echeverría, Laura Ballarín Cereza, Alessandra Basso, Adam Bielan, Biljana Borzan, Vlad Marius Botoş, Anna Cavazzini, Dita Charanzová, Deirdre Clune, Maria Grapini, Svenja Hahn, Arba Kokalari, Marcel Kolaja, Kateřina Konečná, Andrey Kovatchev, Maria-Manuel Leitão-Marques, Antonius Manders, Leszek Miller, Anne-Sophie Pelletier, Miroslav Radačovský, René Repasi, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Tomislav Sokol, Ivan Štefanec, Róza Thun und Hohenstein, Tom Vandenkendelaere, Kim Van Sparrentak, Marion Walsmann
Sostituti preženti ghall-votazzjoni finali	Geoffroy Didier, Malte Gallée, Claude Gruffat, Eugen Jurzyca, Catharina Rinzema, Dominik Tarczyński, Stéphanie Yon-Courtin
Sostituti (skont l-Artikolu 209(7)) preženti ghall-votazzjoni finali	Eric Minardi

**VOTAZZJONI FINALI B'SEJĦA TAL-ISMIJET
FIL-KUMITAT RESPONSABBLI**

38	+
ECR	Adam Bielan, Dominik Tarczyński
ID	Alessandra Basso, Eric Minardi
NI	Miroslav Radačovský
PPE	Pablo Arias Echeverría, Deirdre Clune, Geoffroy Didier, Arba Kokalari, Andrey Kovatchev, Antonius Manders, Andreas Schwab, Tomislav Sokol, Ivan Štefanec, Tom Vandenkendelaere, Marion Walsmann
Renew	Andrus Ansip, Vlad-Marius Botoş, Dita Charanzová, Svenja Hahn, Catharina Rinzema, Róża Thun und Hohenstein, Stéphanie Yon-Courtin
S&D	Alex Agius Saliba, Laura Ballarín Cereza, Biljana Borzan, Maria Grapini, Maria-Manuel Leitão-Marques, Leszek Miller, René Repasi, Christel Schaldemose
The Left	Kateřina Konečná, Anne-Sophie Pelletier
Verts/ALE	Anna Cavazzini, Malte Gallée, Claude Gruffat, Marcel Kolaja, Kim Van Sparrentak

0	-

1	0
ECR	Eugen Jurzyca

Tifsira tas-simboli użati:

- + : favur
- : kontra
- 0 : astensjoni